

MØTEPROTOKOLL

Forskingsetisk utval ved Høgskulen på Vestlandet

Dato: 15.02.2018 kl. 10:00
Sted: Styreverommet A-825, Kronstad
Arkivsak: 17/07726

Tilstede: Gro Anita Fønnes Flaten, Aslaug Nyrnes, Anne Lise Holm, Jacob Clement Yde, Matthias Kaiser, Ellen Kari Christiansen

Møtende varamedlemmer: Kjellrun Hiis Hauge. Møtet var åpent for vararepresentanter som ønsket å delta.

Forfall:

Andre: Eigil Hole Lønning (settere representant for studentene), Heidi Skramstad (fra forskningsadministrasjonen)

Protokollfører: Marianne Nilsen

SAKSKART			Side
Vedtaksaker			
1/18	17/07859-2	Institusjonens ansvar for opplæring i anerkjente forskningsetiske normer	2
2/18	18/01619-1	Forslag til årsmelding for Forskingsetisk utval 2017	5
Orienteringssaker			
1/18	18/01638-1	Pågående administrativt arbeid og andre initiativer relatert til forskningsetikk ved HVL våren 2018	6

Bergen, 26.03.2018

Gro Anita Fønnes Flaten
Møteleder, prorektor for forskning

1/18 Institusjonens ansvar for opplæring i anerkjente forskningsetiske normer

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Forskningsetisk utval ved Høgskulen på Vestlandet	15.02.2018	1/18

Forslag til vedtak/innstilling:

Vedtak utfylles i møtet.

Møtebehandling

Utvalget hadde en åpen diskusjon rundt HVL sitt forskningsetiske opplæringsansvar som følge av §5 i Lov om organisering av forskningsetisk arbeid (forskningsetikkloven), der det heter at: «*Forskningsinstitusjoner skal sikre at forskningen ved institusjonen skjer i henhold til anerkjente forskningsetiske normer. Institusjonen har ansvaret for:*

- a) *nødvendig opplæring av kandidater og ansatte i anerkjente forskningsetiske normer og*
- b) *at alle som utfører eller deltar i forskningen, er kjent med anerkjente forskningsetiske normer».*

Aslaug Nyrnes, Matthias Kaiser og forskningsadministrasjonen innledet.

Oppsummering av diskusjonen:

- HVL må etablere en kultur der forskningsetikk anses som noe positivt, et kvalitetsstempel som gir muligheter for forskningsaktiviteten, heller enn noe som tvinges på oss som vanskelige regler. God forskningsetisk refleksjon gir bedre kvalitet på forskning og undervisning. At HVL fremstår med integritet i forskning gir anerkjennelse og skaper positive ringvirkninger for samarbeid med samfunnsaktører og andre forskningsinstitusjoner både nasjonalt og internasjonalt, vår deltakelse i eksternt finansierte prosjekt og vårt rykte som en utdanningsinstitusjon med fokus på forskningsbasert og samfunnsrelevant undervisning.
- Institusjonens opplæringsansvar er todelt. På den ene siden ligger de formelle strukturene for opplæring, som skal gi nødvendig kunnskap og informasjon om regelverk ved institusjonen og i forskersamfunnet for øvrig. På den andre siden er opplæring og bevisstgjøring som har som mål å bygge, eventuelt endre, forskningskulturen. Dette oppnås best ved å sette forskningsetikk på dagsorden og skape et miljø der det er naturlig og legitimt å diskutere forskningsetikk. Opplæring bør foregå som en kombinasjon av obligatoriske kurs/emner, og frivillige arrangementer og aktiviteter.

- «Nødvendig opplæring» innebærer en differensiering av opplæringsbehovet, er tett koplet til gruppedimensjonen, og inkluderer «kandidater og ansatte» og «alle som utfører eller deltar i forskning». Dette betyr vitenskapelig ansatte, studenter, ledelse og administrativt ansatte og de vi samarbeider med. For noen grupper er det behov for grundigere opplæring i enkelte tema, eksempelvis helseforskning, enn det er for andre. Det er også et spørsmål om hvor mye en trenger å vite i ulike roller og stillinger, avhengig av hvor mye en er involvert i forskningsaktivitet. Bachelorstudenten trenger ikke det samme som ph.d. studenten, og forskningsteknikeren trenger ikke det samme som forskningslederen.
- Det finnes «anerkjente forskningsetiske normer» som, til en viss grad, er fagspesifikke, og ansatte og studenter som er involvert i forskningsaktivitet må kjenne til normer for eget fagfelt. At noe opplæring er «fag- og gruppespesifikk» kan være en god motivasjon for deltakelse i opplæring. Samtidig er det et mål for HVL å drive samfunnsrelevant forskning, som ofte krever en tverrfaglig tilnærming til forskningsspørsmålene, og utfordrer det fagspesifikke. I møter og diskusjoner på tvers av fag og mellom ulike miljøer kan det oppstå gode læringseffekter, noe som taler for en bredere tilnærming til opplæring.
- Det lovpålagte opplæringsansvaret innebærer at det er et behov for, både fra institusjonen og den ansatte/forskeren/studenten sin side, å dokumentere at opplæring er gitt. Dette er viktig som dokumentasjon dersom det f. eks skulle komme en konkret redelighetssak.
- Det er behov for å bruke ulike tilnæringsmetoder for ulike kategorier av ansatte. Nyansatte er en gruppe som kan nås gjennom «mottakssystemet», som er motivert og som prioriterer å sette seg inn i gjeldende system.. For ansatte som har vært ved HVL lenge kan det være mer utfordrende å motivere. Det kan være aktuelt å kreve at alle som søker om frou-tid, inkludert ulike stipendordninger, skal ha gjennomført en type opplæring. Forskningsetikk kan og bør også integreres i kurs i prosjektledelse (hvor prosjektleders ansvar for å informere deltakere fra andre institusjoner inkluderes), veilederkurs (se under) og forskningslederkurs (se under).
- *Forskningsgruppeledere*, eller tilsvarende, har et særlig ansvar for å sette forskningsetisk diskusjon og refleksjon på dagsorden. Det bør vurderes egne kurs for forskningsgruppeledere som inkluderer forskningsetikk.
- For *studenter* må forskningsetiske retningslinjer og problemstillinger integreres i undervisning på alle nivå, og dokumenteres gjennom emneporteføljen til det enkelte studiet. Slik blir dette del av en bred dannelsesprosess. Studenter må komme tidlig i gang med akademisk skriving og siteringsskikk. Studenter som skal jobbe med person- eller helseopplysninger, eller forsøksdyr, må få tilpasset opplæring. Opplæringsansvar for studenter bør ligge på institutt/fakultetsnivå, men felles basisinformasjon/standardpresentasjoner som kan brukes i undervisningssammenheng kan utvikles i samarbeid mellom faglig ansatte, bibliotek, forskningsadministrasjon og IT på institusjonsnivået. For ph.d. studenter må det gis regulær opplæring i forskningsetikk som del av studieplanen, både i form av fagspesifikke tema og tverrfakultære opplegg.
- *Veiledere* er viktige rollemodeller for studentene. HVL bør ha som mål at alle som veileder på alle nivå, har gjennomgått veilederkurs der forskningsetikk er en vesentlig del av kursinnholdet.

- *Ledere* på alle nivå må være bevisste på sitt eget ansvar for forskningsetikk på sin enhet og bidra til å forankre og utvikle rutiner i HVL. Forskningsetikk må inkluderes i HVL sitt lederutviklingsprogram.
- Forskningsetikk og forskningsetiske problemstillinger bør være et fast punkt på dagsorden/sakslista i alle *forum/utvalgs- og styremøter* som omhandler forskningsaktivitet.
- *Forskningsetisk utvalg* og dets medlemmer har et særlig ansvar for å oppdatere HVL på aktuell tematikk og bidra med ekspertise der det er behov. *Forskningsadministrasjonen* har et særlig ansvar for å sørge for slik involvering.

Konklusjon:

- Forskningsadministrasjonen følger opp diskusjonene og legger frem et forslag til struktur og plan for arbeidet med opplæring i forskningsetikk ved HVL. Det må kommuniseres ut i organisasjonen at et slikt arbeid er i gang, og relevante grupper må gis mulighet og ansvar for å bidra i dette arbeidet.

Votering

Enstemmig.

Vedtak

Utvalget ber forskningsadministrasjonen følge opp diskusjonene i møtet og legge frem et forslag til struktur og plan for opplæring i forskningsetikk ved HVL.

2/18 Forslag til årsmelding for Forskingsetisk utval 2017

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Forskingsetisk utval ved Høgskulen på Vestlandet	15.02.2018	2/18

Forslag til vedtak/innstilling:

Forskingsetisk utval godkjenner årsmeldingen og ber prorektor for forskning legge denne frem for Høgskulestyret.

Møtebehandling

Utvalget ble forelagt forslag til årsmelding som var utarbeidet av Forskningsadministrasjonen som vedlegg til saken.

Det var ingen innvendinger til forslaget.

Votering

Enstemmig.

Vedtak

Forskingsetisk utval godkjenner årsmeldingen og ber prorektor for forskning legge denne frem for Høgskulestyret.

Saknr	Arkivsak	Tittel
1/18	18/01638-1	Pågående administrativt arbeid og andre initiativer relatert til forskningsetikk ved HVL våren 2018

Forskningsadministrasjonen informerte om følgende arbeid/initiativer:

I. Kartlegging av administrative prosesser relatert til forskningsetikk:

Forskningsadministrasjonen har kartlagt og laget beskrivelser for følgende saksbehandlingsprosesser:

- Mistanke om uredelighet i forskning
  - o Behandling på fakultet
  - o Sak videresendt fra fakultet
  - o Behandling i forskningsetisk utvalg
- Sikker håndtering av personopplysninger
- Sikker håndtering av helseforskningsdata
- Internkontroll av forskningsetikk i forskningsprosjekt

Utvalget foreslo å beskrive en prosess for de som lurer på om de skal melde en sak og som trenger noen å rådføre seg med i en fortrolig samtale. Det bør oppnevnes en person som kan ha en slik rolle, som samtidig ivaretar habilitetshensyn dersom det blir en sak. Forslaget følges opp av utvalget og forskningsadministrasjonen.

II. Internkontrollrutiner for forskning under helseforskningsloven og forskning under personopplysningsloven:

Forskningsadministrasjonen vil snarest mulig ferdigstille rutinene og etablere godkjeningsprosess.

III. Lagring av forskningsdata:

For lagring av aktive forskningsdata jobber en arbeidsgruppe med representanter fra IT og forskningsadministrasjonen med å etablere en felles forskningsserver for HVL. Inntil videre gjelder de gamle ordningene.

For langtidslagring av data er det startet et arbeid med å vurdere ulike løsninger. HVL følger nasjonale prosesser nøye med hensyn på valg av ordning.

IV. Forordning om beskyttelse av individer ved behandling av personopplysninger og om fri flyt av slike opplysninger (personvernforordningen), ny Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) og personvernombud for forskning:

Den nye personvernforordningen trer i kraft 25. mai 2018. HVL må innrette seg etter krav som følge av denne. HVL er med i en arbeidsgruppe som er nedsatt av UHR for å se på hvordan ordningen med personvernombud for forskning

kan videreføres, og hvordan helseforskningen ivaretas i det nye systemet. For personopplysninger i forskning er det avgjørende å få på plass en bedre oversikt over hvilke personopplysninger HVL behandler. En bedre registrering av dette vil inkluderes i søknad om plass på ny forskningsserver.

V. RINO undersøkelsen:

Prosjektet RINO (Forskningsintegritet i Norge), som er et samarbeid mellom UiB, HVL og de forskningsetiske komiteene (FEK), har sendt ut en undersøkelse til vel 31 000 vitenskapelig ansatte ved alle landets universiteter, høyskuler og forskningsinstitutter. Målet med undersøkelsen er å kartlegges utbredelsen av, holdninger til, og kunnskap om uredelige og diskutabile forskningspraksiser i den Norske UH- og instituttsektoren. Forskningsetisk utvalg vil holdes orientert om resultatene.

VI. FEU – mandat og sammensetning:

Vararepresentant Ulrike Spring er erstattet med førsteamanuensis Lillian Brukland Selseng (FHS) for resten av perioden. Bakgrunnen er at Spring ikke lenger har sin hovedstilling ved HVL.

For studentene har Studenttinget ikke formelt oppnevnt representant til Forskningsetisk utvalg. Eigil Hole Lønning møter i dette møtet som setterrepresentant.

Som følge av at den faglige organiseringen faller på plass kan det bli aktuelt å vurderer utvalgets mandat og sammensetning før neste periode.

VII. Annet:

Godkjenning av innkalling og referat inngår som del av sakslista i senere møter.